

Мар'яна Шевченко

викладач

Національний технічний університет України "КПІ"

КЕЙС-МЕТОД ЯК ПРЕДСТАВНИК СУЧАСНИХ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

На сьогодні надзвичайно важливим завданням під час викладання навчальних дисциплін, зокрема англійської мови, у вищих навчальних закладах (ВНЗ) є зацікавлення студентів у вивченні інформації, що їм надається викладачами. Саме тому, зараз у вищій школі все частіше використовують інтерактивні технології навчання, одним із найсучасніших представників яких є кейс-метод.

У перекладі з англійської мови, слово "інтерактивний" (interactive) означає, згідно з Оксфордським словником англійської мови [5], "той, під час якого двоє чи більше осіб / речей впливають один на одного чи одне на одне", а слово "кейс" (case), як зазначається у Новому англо-українському українсько-англійському словнику [4: 62], має значення "випадок, обставина, справа". Внутрішні процеси розвитку й навчання студентів, за словами Л.С. Виготського [1: 156], можливі лише у сфері їх взаємовідносин із довкіллям, у дискусії і співробітництві з товаришами. Це доводить, що існує пряма взаємодія між інтерактивністю і процесом навчання студентів ВНЗ, співпраця яких є дуже важливою вже завдяки залученню їх до предметної діяльності.

Свою історію, за словами Ф.-Й. Кайзера і Х. Камінські [3], кейс-метод почав у Гарвардській Бізнес Школі (Harvard Business School, HBS) у Бостоні. Викладачі цього закладу в 1908 році відмовилися, спираючись на досвід казуїстики юристів, від традиційних лекцій. Замість них вони поставили в центр навчання дискусію конкретних випадків з економічної практики. З того моменту HBS збрала багатий матеріал про вивчення конкретних випадків і розвинула цей метод до самостійної концепції навчання. Тому метод вивчення конкретного випадку в літературі часто також називається методом Гарварду.

Основна особливість кейс-методу полягає в тому, що студенти стикаються з інцидентом із практики або ж із власного оточення. Вони обговорюють цей випадок, шукають альтернативи, пропонують власний варіант вирішення й обґрунтовують його.

Головною метою кейс-методу є розвиток здатності осіб, які навчаються, до прийняття рішень, тому вимагається така організація навчання, яка б включала як пошук, так і прийняття рішень. Цей процес Ф.-Й. Кайзер і Х. Камінські [3: 26] поділяють на такі етапи:

1) ознайомлення з конкретним випадком (мета: розуміння проблемної ситуації та ситуації прийняття рішення);

2) отримання інформації з матеріалів обраної задачі і за допомогою самостійної обробки фактів (мета: навчитися добувати інформацію, необхідну для пошуку рішення, і оцінювати її);

3) обговорення можливостей альтернативних рішень (мета: розвиток альтернативного мислення);

4) резолюція: знайдення рішення у групах (мета: співставлення й оцінювання варіантів рішень);

5) диспут: окремі групи захищають свої рішення (мета: аргументований захист рішень);

б) співставлення висновків: порівняння рішень, прийнятих у групах, із рішенням, яке зустрічається в дійсності (мета: оцінити взаємозв'язок інтересів, в яких знаходяться окремі рішення).

Студенти під час роботи над конкретним випадком (кейсом) знаходяться не в пасивній ролі одержувача інформації, а, завдяки обраній формі роботи у групах, у центрі процесу вирішення проблеми, який організований у вигляді інтерактивного прийняття рішень. Як правило, групи розбиваються на дрібніші й активніші робочі підгрупи, що складаються з 4-6 осіб. У цих маленьких групах вивчають матеріали певного випадку і розробляють пропозиції для вирішення проблеми, які потім обговорюються у пленумі.

Вивчення випадку може бути також оформленим таким чином, що воно міститиме актуальні конфліктні ситуації дійсності. Це дозволяє брати участь у прийнятті реальних рішень і пропонувати учасникам варіанти рішення, які можуть враховуватися. Така “пряма участь” у процесі прийняття рішень (life cases – “життєві кейси / ситуації”), завдяки можливості втручання в реальні процеси, набуває характеру специфічної форми проведення занять із частковим використанням проектного методу.

Кейс-метод, як зазначає О.М. Долгоруков [2], має певні технологічні особливості, які відрізняють цю інтерактивну технологію навчання у вищій школі від інших:

1) є специфічним різновидом дослідницької аналітичної технології, тобто включає в себе операції дослідного процесу й аналітичні процедури;

2) виступає як технологія колективного навчання, найважливішими складовими якої є робота в групі (або підгрупах) і взаємообмін інформацією;

3) в навчанні може розглядатися як синергетична технологія, суть якої полягає у підготовці процедур занурення групи в ситуацію, формуванні ефектів примноження знань, обміну відкриттями тощо;

4) інтегрує в собі технології розвиваючого навчання, включаючи процедури індивідуального, групового і колективного розвитку, формування різноманітних особистісних якостей студентів;

5) виступає як специфічний різновид проектної технології (у звичайній навчальній проектній технології відбувається процес розв'язання існуючої проблеми за допомогою спільної діяльності студентів, тоді як у кейс-методі відбувається формування проблеми і шляхів її вирішення на підставі кейса, який виступає одночасно у вигляді технічного завдання і джерела інформації для усвідомлення варіантів ефективних дій);

б) концентрує в собі значні досягнення технології “створення успіху” (передбачається активізація студентів, стимулювання їх успіху і підкреслення досягнень, що виступають одними з головних рушійних сил методу,

формування стійкої позитивної мотивації, а також підвищення пізнавальної активності).

Кейс-метод вважають одним із найпрогресивніших активних методів навчання. До переваг методу О.М. Долгоруков [2] відносить:

1) використання принципів проблемного навчання: отримання навичок вирішення дійсних проблем, можливість роботи групи на єдиному проблемному полі, при цьому процес вивчення, по суті, імітує механізм прийняття рішення в реальному житті, він більше відповідає життєвій ситуації, ніж заучування термінів із подальшим переказом, оскільки вимагає не тільки знання та розуміння слів, але й вміння оперувати ними, вибудовуючи логічні схеми вирішення проблеми, а також вміння аргументувати свою думку;

2) отримання навичок роботи в команді (team job skills);

3) вироблення навичок найпростіших узагальнень;

4) отримання навичок презентації;

5) здобування навичок прес-конференції, вміння формулювати питання, аргументувати відповідь.

Працюючи за допомогою кейс-методу, студенти фактично отримують на руки готове рішення, яке можна застосувати в повсякденному житті в аналогічних обставинах. Зростаюча кількість проаналізованих кейсів у “багажі” студента збільшує ймовірність використання готової схеми рішень ситуації, що може скластися, і формує навички вирішення серйозніших проблем.

Таким чином, використання кейс-методу на заняттях у вищих навчальних закладах сприяє різнобічному навчанню студентів: розвиток аналітичного і креативного мислення, вдосконалення навичок спілкування й діалогічного мовлення, швидке засвоєння теоретичних положень і оволодіння здатністю практичного застосування отриманих матеріалів, а також формування інтересу й позитивної мотивації до навчання та пізнання нового. Останнє є особливо важливим під час вивчення іноземних мов, зокрема англійської, коли студентів необхідно зацікавити й вмотивувати до вивчення кардинально нової інформації про мову, націю й культуру, відмінних від уже відомих їм.

Література:

1. Выготский Л.С. Избранные педагогические исследования / Л.С. Выготский. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1956. – 320 с.
2. Долгоруков А.М. Метод case-study как современная технология профессионально-ориентированного обучения [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://evolkov.net/case/case.study.html>
3. Кайзер Ф.-Й. Методика преподавания экономических дисциплин. / Ф.-Й. Кайзер, Х. Камински. – М.: Вита-Пресс, 2007. – 184 с.
4. Новый англо-український українсько-англійський словник: 42000 слів / [ред. Аматауні О.А.]. – К.: Аконтіт, 1999. – 640 с.
5. Oxford Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oxforddictionaries.com/definition/interactive>